

Krystyna Kowalska, Jarema Batorski
Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej

Znajomość wiedzy logistycznej wśród kadry zarządzającej przedsiębiorstwa

Sukces przedsiębiorstwa początku XXI wieku zależy od zdolności do tworzenia nowych wzorców dostrzegania, wyszukiwania nowych sposobów działania – przy zaangażowaniu wszystkich pracowników. W tych okolicznościach zrozumiałe staje się powodzenie koncepcji zarządzania wiedzą.

Wiedzę organizacji można zdefiniować jako płynny zbiór doświadczeń, wartości oraz informacji o określonym kontekście, który tworzy szkielet niezbędny do oceny i przyswojenia nowych doświadczeń i informacji. Stanowi złożoną mieszankę nabytych doświadczeń, ugruntowanych prawd, specjalistycznego osądu, reguł zdroworozsądkowych i intuicji. Jej źródłem jest świadomość uczestników organizacji; dzięki świadomości jest także wykorzystywana. Jest wbudowana między innymi w zwyczaje, procesy, praktyki i normy. Wiedza ukryta zawiera się w wiedzy specjalistycznej i doświadczeniach pojedynczych osób oraz grup osób. Wiedza jawna jest skodyfikowana w organizacyjnych regułach, rutynach i procedurach. Wiedza kulturowa przejawia się w założeniach, przekonaniach, wartościach i normach, wykorzystywanych przez ludzi w czasie przypisywania cenności i znaczenia nowym informacjom.

Pracownicy przedsiębiorstwa stawiając czoła nie znanym wcześniej sytuacjom odwołują się do istniejącej bazy wiedzy. Jeśli istniejąca wiedza nie pozwala rozwiązać pojawiających się problemów, konieczne jest stworzenie nowej wiedzy – dzięki uczeniu się. Zebrany danym nadawane jest znaczenie. Powstałe w ten sposób informacje, efektywnie wykorzystane, prowadzą do wiedzy.

Główny cel zarządzania wiedzą stanowi lepsze wykorzystanie wiedzy pracowników dla dobra przedsiębiorstwa.

Elementy zarządzania wiedzą pojawiają się już w koncepcji organizacji uczącej się. Badacze zarządzania twierdzą, że przedsiębiorstwa aspirujące do miana organizacji zarządzających wiedzą kładą zbyt duży nacisk na zarządzanie informacją i informatyczne technologie. Niekiedy wręcz utożsamia się dziedzinę zarządzania wiedzą z zarządzaniem informacją. Jednak z drugiej strony argumentuje się, że dziedzina organizacyjnego uczenia się zaniedbuje ustrukturyzowaną wiedzę i wykorzystywanie technologii służących jej opanowaniu i wzmocnieniu. Koncepcja zarządzania wiedzą przezwycięża te ograniczenia.

Konkurencyjne otoczenie skłania do zwiększania tempa procesów innowacji. Powiązanie odrębnych obszarów poszukiwań i zastosowań innowacyjnych jest warunkiem sukcesu przedsiębiorstwa. Jedynym trwałym źródłem przewagi konkurencyjnej jest wiedza wspólnie podzielana w przedsiębiorstwie. Połączenie odkrywania wiedzy z jej zastosowaniem prowadzi do przekształcenia organizacji w twórczą, w której zostaje wykorzystany potencjał wszystkich pracowników. Proces ten wymaga zarządzania wiedzą. Znaczenie wiedzy wzrosło dzięki sprawnym procesom informacyjnym. Jej źródłem są ludzie; sukces przedsiębiorstwa nie sprowadza się tylko do transferu informacji. Kluczem do sukcesu przedsiębiorstwa jest osobisty wkład pracowników, ich zaangażowanie, identyfikacja z przedsięwzięciem i wizja rozwojową.

Znajomość wiedzy związanej z procesami logistycznymi zarówno wśród praktyków jak i teoretyków w kraju powinna być coraz większa. W ciągu ostatniego dziesięciolecia ukazało się bardzo dużo publikacji krajowych i zagranicznych odnośnie zarządzania logistycznego. Wiedza w ujęciu teoretycz-

nym na ten temat jest już opisywana w różnych aspektach: organizacyjnym, ekonomiczno-efektywnościowym, technicznym, informatycznym. Świadczą o tym liczne publikacje zwarte i artykułowe ukazujące się w renomowanych czasopismach logistycznych.

Równocześnie tworzenie się rynku polskich przedsiębiorstw prywatnych i publicznych oraz wchodzenie na polski rynek wielu podmiotów zagranicznych spowodowało, że znajomość zagadnień z zakresu logistyki stała się coraz powszechniejsza wśród praktyków życia gospodarczego.

Zdecydowaliśmy się sprawdzić, w jakim stopniu przedsiębiorstwa zaabsorbowały nowoczesne narzędzia zarządzania, związane z orientacją na tworzenie wiedzy. Jednak nasilenie takich parametrów, jak tworzenie struktur organizacyjnych dla potrzeb logistyki, czy świadomość konieczności zarządzania logistycznego, może być dobrym punktem odniesienia przy ocenie potencjału przedsiębiorstwa do tworzenia wiedzy. Zarządzanie logistyczne jest już dobrze ugruntowane, zarówno w literaturze przedmiotu, jak i w praktyce wiodących przedsiębiorstw.

Podstawową metodą badawczą była ankieta, służąca do oceny potencjału przedsiębiorstwa do tworzenia wiedzy. Badania rozpoczęto w listopadzie 2002 roku, a zakończono w kwietniu roku 2003. Ostatecznie objęto nimi 51 średnich i dużych przedsiębiorstw. Kwestionariusze przesłano wraz z prośbą o ich wypełnienie przez prezesa zarządu lub dyrektora personalnego. Ogółem zwrócono siedemdziesiąt dwa wypełnione kwestionariusze – w tym pięćdziesiąt jeden prawidłowo. Jednostki zostały pobrane do próby na drodze nielosowej; nie można jej uznać za reprezentatywną względem określonych cech. Jed-

Tab. 1. Wyniki oceny stopnia tworzenia struktur organizacyjnych dla potrzeb logistyki i oceny świadomości ważności zarządzania logistycznego.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie kwestionariuszy badań

Parametr	Tworzenie struktur organizacyjnych dla potrzeb logistyki	Świadomość ważności zarządzania logistycznego
Podmioty ogółem	4,3	5,5
Podmioty prywatne	4,6	5,7
Podmioty publiczne	3,9	5,2
Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego	4,0	6,2
Podmioty bez udziału kapitału zagranicznego	4,3	5,4
Podmioty prywatne i bez udziału kapitału zagranicznego	4,7	5,6
Podmioty posiadające konkurentów zagranicznych (prywatne i bez udziału kapitału zagranicznego)	5,2	5,6
Podmioty nie posiadające konkurentów zagranicznych (prywatne i bez udziału kapitału zagranicznego)	4,0	5,7
Podmioty posiadające konkurentów zagranicznych (publiczne)	4,4	5,6
Podmioty nie posiadające konkurentów zagranicznych (publiczne)	3,3	4,7

nym z etapów badania statystycznego jest zatem opis statystyczny.

W odniesieniu do każdej cechy badano stopień jej nasilenia w przedsiębiorstwie. Poszczególnym wariantom odpowiedzi przyporządkowano oceny punktowe. Do oceny stopnia nasilenia parametrów przyjęto skalę od 1 do 7. Na podstawie pozyskanego materiału empirycznego wyliczono średnie dla diagnozowanych cech przedsiębiorstw.

W grupie badanych przedsiębiorstw znalazły się podmioty gospodarcze funkcjonujące w obszarze produkcji, usług i handlu. Wszystkie podmioty prowadzą działalność w województwie śląskim i zatrudniają powyżej 40 pracowników. Znaczną ich część stanowią przedsiębiorstwa duże i bardzo duże. Liczebności poszczególnych grup podmiotów kształtują się następująco:

- prywatne 32; w tym z udziałem kapitału zagranicznego 5
- publiczne 19
- podmioty, których głównymi konkurentami są podmioty zagraniczne 30

- podmioty, których głównymi konkurentami nie są podmioty zagraniczne 21
- podmioty publiczne, których głównymi konkurentami są podmioty zagraniczne 10
- podmioty publiczne, których głównymi konkurentami nie są podmioty zagraniczne 9
- podmioty prywatne (bez podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego), których głównymi konkurentami są podmioty zagraniczne 15
- podmioty prywatne (bez podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego), których głównymi konkurentami nie są podmioty zagraniczne 12.

Wyniki oceny tworzenia struktur organizacyjnych dla potrzeb logistyki i świadomości konieczności zarządzania logistycznego w różnych grupach podmiotów zawiera tabela 1.

Wyniki oceny stopnia ważności zarządzania logistycznego wskazują, że

nasilenie parametrów potencjału do tworzenia wiedzy na ogół jest większe niż nasilenie parametru „tworzenie struktur organizacyjnych dla potrzeb logistyki”, a mniejsze niż świadomości ważności zarządzania logistycznego. Odchylenia te zwykle nie są duże. Nie jest to zły sygnał, ponieważ sytuacja znacznych różnic na niekorzyść czynników sprzyjających tworzeniu wiedzy oznaczałaby stan bardzo niepokojący.

Wyniki badań podane w tabeli 1 wskazują, że elementy wiedzy dotyczące zarządzania logistycznego w skali punktowej od 1 do 7 są powyżej 4 punktów (jeden przypadek 3,3 punktu) dla wszystkich badanych podmiotów gospodarczych. Przy czym świadomość ważności zarządzania logistycznego jest punktowana wyżej tzn. powyżej 5 punktów. W tej ważności wiedzy na temat zarządzania logistycznego wyróżniają się podmioty prywatne i podmioty z udziałem kapitału zagranicznego.